

SARA AL HUSAINI

KENELLE
MAA KUULUU

LIKE

Kiitos Kansan Sivistysrahasto, Oskar Öflunds Stiftelse sr,
Otavan Kirjasäätiö ja Taiteen edistämiskeskus,
jotka ovat mahdollistaneet tämän teoksen syntymisen.

© Sara Al Husaini ja Kustannusosakeyhtiö Otava / Like Kustannus 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-51398-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Suomelle, maalle joka antoi minulle kaiken

Osa I

”The brutal invasion of Iraq... I mean Ukraine,
well Iraq too, anyway”

– George W. Bush

Mentolisormet

Äiti nostaa teepannun liedelle, ottaa keittiöntasolta sytyttimen ja päästää kaasun vapaaksi, kunnes pannun tummunut pohja häviää sinisten liekkien keskelle. Hän avaa kaapin oven ja ojentaa minulle vaaleansiniseen kangaspalaan käärityt taatelikeksit ja kirjekuoren. Tunnen ohuen kankaan läpi kekseistä hohkaavan lämmön.

Muista antaa nämä Laralle, äiti ohjeistaa ennen kuin kääntyy pyyhkimään keittiöntasoa.

Kirjekuoreen on kirjoitettu vain yksi kirjain, *Saad*.

Keneltä kerron tämän olevan, kysyn äidiltä, mutta hän kiiruh-
taa jo eteisen portaikon juurelle. Seuraan hänen kannoillaan.

Älä vaivaa päätäsi sillä, hän kyllä tietää keneltä ne ovat, äiti vastaa samalla kun nostaa portaikon alta vaatekorin. Hän kävelee sen kanssa takapihalle ja alkaa poimia isän työvaatteita pyykkinarulle.

Taivas on kirkkaan sininen, pilvet lilluvat pumpuleina sen pinnalla. Tuuli on niin lempeä, etteivät sen liikkeitä tunne muut kuin palmun lehdet.

Tarvitsetko jotain, äiti kysyy, aivan kuin vaivaisin häntä.

En, pudistan päätäni ja työnnän kirjekuoren ja keksit koulu-
laukkuuni.

Etupihan appelsiinipuu on jälleen alkanut kukkimaan, *alhamdulillah*. Irrotan puusta pari kukkaa, laitan ne päiväkirjani väliin ja pyrhän juoksuun. Tunnen, miten letteihin sidotut hiusnauhat heiluvat edestakaisin huivin alla, laukun sisällön kanssa

samassa rytmissä. Hidastan hieman, muistan taateli-keksit, en haluaisi niiden murenevan.

Saavun Abu Hasanin suuren punaisen portin eteen. Yusuf astuu juuri samaan aikaan portista kadulle.

Hän nyökkää minulle tervehdykseksi. Yusuf ei puhu paljoa ja on siksi joutunut usein kiusatuksi. Viime sunnuntaina hän ei mennyt kouluun lainkaan. Koulun pojat olivat odottaneet häntä oven edessä, ja Yusuf oli piiloutunut kotiinsa, näin ainakin epäilen. Ihmettelin kun häntä ei kuulunut, odotin ainakin vartin ajan kadulla, ennen kuin päätin jatkaa matkaani.

Yusuf kysyy vointiani, kerron hänelle aamusta ja miten appelsiinipuu antaa nyt parastaan, ojennan hänelle yhden poimimani kukan, käytän toista nenän edessä, eikö tuoksu taivaalliselta, kysyn. Lupaen tehdä hänelle appelsiinikliecheä, sitten kun puu antaa hedelmiä.

Onko sellaista reseptiä edes olemassa, hän kysyy ja hymyilee niin että hienoinen hammasväli pilkottaa hänen isojen huuliensa lomasta.

Miksei olisi? Jos niihin voi sulloa taatelia tai kanelia, niin miksei appelsiinimarmeladia... sitä paitsi klieche kaipaa nimenomaan kosteutta, sanon.

Yusuf alkaa kertoa viime viikon kokeesta, josta hän oli onnistunut saamaan vain 89 pistettä sadasta. Hän harmittelee unohtaneensa vakuolin ja golgin laitteen piirtäessään solujen rakennetta, jos olisin vain muistanut edes mainita ne piirroksen, hän harmittelee.

Ja mitään muutako ei sitten tapahtunut? Siristän hänelle silmiäni.

Mitä tarkoitat, Yusuf esittää tietämätöntä.

No niitä poikia, jotka odottivat sinua täällä.

Ai niitä, ei siihen liittynyt mitään ihmeellistä.

Ei vai? Ihan muuten vain olivat tänne asti tulleet sinua katso-
maan, eivät malttaneet odottaa koulun alkuun?

Mitä tuohon oikein voi sanoa, heillä oli ikävä minua. Hän nau-
rahtaa ja kiristää kävelytahtiaan.

Hän kertoo aikanaan, ajattelen, en haluaisi painostaa häntä
avautumaan.

Myöhemmin oppituntien jälkeen, astuessani koulurakennuk-
sesta jähmetyn paikalleni ihailemaan taivasta, se itkee auringon-
laskua kellertävänä ja punertavana. Viileä tuuli tarttuu mekkooni,
pidän sitä aloillaan jottei helma nousisi polville. Yusuf on jo odot-
tamassa, hän kantaa oikeassa kädessään kirjanippua, jonka hän
on sitonut yhteen nahkaisella hihnalla. Hän ei ole muuttunut ala-
koulusta, hän kokoaa kirjat yhä samalla tavalla aakkosjärjestyk-
seen, vaikka niitä olisi huomattavasti helpompaa kantaa, jos ne
kokoaisi koon mukaan, pienemmät saisivat istua ylhäällä, paperi-
pyramidin huipulla.

Ylitämme Sarafiyän sillan ja pysähdymme hetkeksi sen kes-
kelle, nojaamme sillan kaiteisiin, joita kuorruttavat terävä ruoste
ja pöly tuntuvat sormenpäissä. Autot sujahtelevat taustalla,
mutta me keskitymme hiljaisina allamme virtaavaan veteen ja
sitä kehystävään auringonlaskuun, hymyilemme joelle ja heitte-
lemme löytämiämme kiviä sen pohjaan, pohjaan, jota emme kos-
kaan toivoisi näkevämme, mutta joen reunat on jo riisuttu pal-
jaiksi ihmisten toimesta, turkkilaisten, kurdien ja arabien. Se on
luultavasti ainoita kertoja, jolloin kansat unohtivat selkkauksensa
ja tekivät yhteistyötä käsi kädessä.

Luonnon tuhoaminen on helppoa, siitä huolehtiminen on sit-
ten ihan eri juttu, sanon Yusufille.

Eräs tutkija Bagdadin yliopistosta on sanonut, että Tigris ja Euf-
rat saattavat paljastaa pohjansa jo meidän sukupolvemme aikana,

ellemme tee mitään, jos emme muuta tapojamme, Yusuf kommentoi ja heittää kivet kauemmas, niin kauas että joku niistä osuu aurinkoon, ja ehkä siksi aurinko on niin punainen, siihen sattuu.

Minä uskon auringon olevan nainen, joka meidän tyttöjen ja naisten lailla vuotaa punaista, mutta siitä huolimatta se jaksaa nousta joka päivä ylös, kuten äitimme. Kivusta huolimatta se jaksaa, ja niin jaksamme mekin, sanon ja katson Yusufin poskia, miten aurinko on värjännyt nekin punaisiksi.

Hän virnistää ja viskaisee uuden kiven.

Seuraavana päivänä koulussa tyttöjen kesken on jotain epämääräistä kahinaa, Huda on vienyt Narjiksens pörröpäisen kynän kostoksi ilkkuvista kommenteista, ja nyt Narjis yrittää saada kynänsä varkaan kädestä.

Senkin kirottu palmu, anna se tänne, Narjis huutaa pitkänhuiskealle Hudalle.

Opettajamme Melke kävelee luokkaan kesken kinan, eivätkä tytöt huomaa häntä vaan jatkavat riitaansa, kun me muut tajuamme hiljentyä ja osa tytöistä keksii istua lähimpään pulpettiin välttyäkseen mahdolliselta rankaisulta.

Sit Melke kävelee kinastelevien tyttöjen väliin.

Ai sinäkö, Narjis, olet noin zafra kieleltäsi, en olisi sinusta uskonut!

Hän silmäilee lyhyempää tyttöä päästä varpasiin, ennen kuin kääntyy katsomaan Hudaa. Häntä opettaja ei voi katsoa kuin ylöspäin.

Hän vaatii Hudaa ojentamaan kätensä, ja Huda tekee työtä käskettyä. Yksi luokan tytöistä vie viivoittimen opettajalle, jolla Sit läimäyttää Hudaa käteen. Opettaja siirtää katseensa Narjisiin, joka on jo valmiiksi ojentanut kätensä. Hän puristaa tyttöjen poskia niin kovaa, että iho kellertää ennen kuin alkaa punoittaa. Narjisin silmät kostuvat, mutta hän ei päästä äännähdystäkään.

Emme sano mitään. Katsomme kaikki hiljaa, pelko lamaan-nuttaa meidät paikoillemme. Jossakin muussa tilanteessa menisin väliin, kysyisin tyttöjen vointia, nyt osaan vain hävetä tekemätömyyttäni. Koko loppupäivän välttelen katsomasta Huda ja Narjista silmiin.

Koulupäivän päätyttyä kirkkaansininen taivas oli vaihtunut hie-man hämärämpään taustaan. Joskus ajattelen, että Jumala on näyttämösuunnittelija ja ihmiset esiintymässä hänen lavallaan. Seison portin edessä odottamassa Yusufia. Tytöt vilkuttavat minulle ja huutelevat jotain huomisesta, sitten he hälvenevät katu-jen hämääjän mustavalkoisiksi koulupuvuiksi. Yusufilla menee yleensä kymmenen tai ehkä viisitoista minuuttia kävellä tänne poikien koululta. Mutta Bagdad on ihan omanlaisensa, se kulkee omia polkujaan, omia aikojaan, ja siksi sen asukkaat eivät koskaan oikein osaa ennakoida kaupungin mielialoja. Päivänsä voi suunnitella hyvin huolellisesti, mutta Bagdad ei aina välitä ihmisten viisareista. Koskaan ei tiedä varmaksi, mitä kulman takana odottaa.

Yusuf kuitenkin ilmestyy näköpiiriini hetken kuluttua, hän vilkuttaa kadun toiselta puolen ja nostaa jäätelötuutit minulle näyttille.

Katso! hän huutaa autojonon takaa.

Häntä vastaan oli tullut jäätelömyyjä, joka myi kylmälaukusta tuotteja ohikulkijoille. Joskus Yusuf osaa Bagdadin lailla yllättää. Haluaisimme mennä lähipuiston penkille syömään, mutta Bagda-din kytevä hehku sulattaisi jäätelöt käsiimme, ne ovat jo alkaneet pehmetä, ne on syötävä heti pois.

Mitä sinulla oli tänään?

Ei oikeastaan mitään erikoista. Paitsi että yksi keskustelu jäi häiritsemään minua.

Mikä keskustelu?

No, ei se oikeastaan ollut keskustelu, vaan toteamus, Yusuf sanoo. Keliim ilmoitti, että tänään on hänen viimeinen koulupäivänsä, hän on muuttamassa Libanoniin ennen sodan syttymistä, Yusuf jatkaa.

Ei sota syty, asiat järjestyvät, inshaAllah, ja he muuttavat häntä koipien välissä takaisin.

Niin, no, Keliimin isä on armeijassa.

Entä sitten?

Mitä jos he tietävät jotain mitä me emme tiedä, Yusuf sanoo ja puraisee vohvelista palasen.

Vain Allah tietää tulevan, sanon ja nuolen tuuttia.

Hikinoro valuu niskaani alas, ja tuutti uhkaa sulaa käsiini.

Seuraavalla viikolla lukujärjestys vaihtuu taas iltakoulusta aamukouluun. Aamun aurinko on iltapäivän aurinkoa armollisempi, mutta koulupäivän päätyttyä joudun odottamaan Yusufia päivän polttavimpien minuuttien ajan. Ohi ajavat autot ja taksit tööttäilevät, miehet yrittävät herättää huomioni, käännän katseeni mielenosoituksellisesti ylös. Taivas on häikäisevän kirkas. Ilma ei liiku, on tukahduttavan kuuma. Olen jo hikoillut valkoisen kauluspaitani märeksi. Kaivan laukusta nenäliinan, pyyhin otsaani, mutta kohta tunnen miten huivin alta valuu taas uusi vana. Otan laukusta heti perään juomapullon, vesi on jo aivan lämmintä, vaikka se oli yön yli pakastimessa. Juon vain sen verran, että kuivat huuleni juuri ja juuri kostuvat. Yusuf vilkuttaa toiselta puolelta katurakennusta. Hän näyttää yhtä moitteettomalta kuin aikaisemmin aamulla. Valkoinen kauluspaita on sileä ja puhdas, mustat farkut ryhdikkäät ja nahkaiset koulukengät kiiltävät kuin niillä ei olisi otettu askeltakaan.

Hieman ennen siltaa kohtaamme musiikkiesityksen, nuoret taiteilijat rummuttavat kadulla kaupungin sykkivän rytmin tah-

tiin, he toistavat sanoja menneisyydestä, miehistä jotka kantoi-
vat nimiä ja lupauksia tulevaisuudesta, rakkauden mahtipontisista
sävyistä.

Kun olin vielä alakoulussa, isä kysyi minulta joskus, mistä minä
olin tullut, ja vastasin että hänestä ja äidistä.

Ei, isä tyrmäsi vastaukseni.

Mistä sinä tulet, hän kysyi uudestaan.

Täältä.

Mistä täältä?

Irakista.

Mistä Irakista?

Bagdadista.

Aivan, ja mitä bagdadilainen tekee vapaa-ajallaan?

Hän lukee, kirjoittaa ja tekee taidetta.

Juuri niin! Isä suukotti kämmentäni ja käski minun jatkaa opis-
kelua.

Vaikka suurin osa on muuttanut tänne maakunnista, vanhem-
panikin etelästä, minä sain syntyessäni erikoisluvan kutsua itseäni
paljasjalkaiseksi tieteen pääkaupunkilaiseksi. En kannan maakun-
tien perintöä enkä häpeää mukani. Minä käytän tshain sijaan
daata, enkä minä pukeudu niihin kamaliin kotimekkoihin, joita
ostetaan maakuntien ompelijoilta, minä pukeudun hameeseen ja
paitaan, huivini on korkealaatuista saadea.

Näinä hetkinä, kun oudin ja rumpujen rytmi saa kätemme
nousemaan ilmaan, olen ylpeä bagdadilainen. Yusuf yrittää tans-
sia napatanssia, mutta ei hänen lantion kevyttä heilutteluaan voi
kutsua tanssiksi, koominen esitys se kyllä on. Ennen kuin näytän
Yusufille miten lantiota pitäisi heiluttaa, katson ympärilleni, ettei
vahingossakaan kukaan tuttu huomaa rikkeitäni. Nuoret miehet
lyövät käsillään rumpujen samettista pintaa ja laulavat rakkau-
desta.

Yusuf poimii kesken tanssin kiviä taskuihinsa, ja kun jatkamme matkaa ja saavumme sillalle, hän kaivaa ne esille, laskee niitä kämmenissään kuin kolikoita.

Tiedätkö, joskus kuvittelen itseni joen pohjaan, sanon. Miltä mutainen pohja tuntuisi sormieni välissä? Entä viileä vesi, joka kapaloisi minut kuin puuvillainen kefen?

En tiennyt, että mietit kuolemaa, Yusuf sanoo tympeästi ja viskaisee pienimmän kiven.

En minä sitä mieti, vaan joen virtaa ja mutaista pohjaa. Vertaus olisi yhtä hyvin voinut olla vaikkapa... vauvojen kääriminen kangasharsoilla, millä sanalla ne maalla kutsuvatkaan sitä?

Taqmiitiksi.

Aivan, ja silloinhan minä ajattelisin syntymää.

Yusuf nyökkää vastaukseksi, mikä raivostuttaa minua, en kuitenkaan sano mitään. Hän viskaisee toisen kiven, ja minun tekisi mieli viskaista hänet kiven kaveriksi.

Herään seuraavana aamuna aikaisin, aamurukous kantautuu raolleen jätetystä ikkunasta. Äiti on noussut rukoilemaan Fajrin rukousta, hän istuu pitkään violetilla rukousmatollaan. Hän kiittää Jumalaa, mutta säästää valituksen aiheet yksityisempään hetkeen, ne eivät ole tarkoitettu minun korvilleni, vain Jumala pääsee kuulemaan äidin suruista.

En tiedä äidistä paljoa, hän säästää itseään sinulle, Jumala, mutta sen tiedän, että olet onnekas, koska saat jakaa hänen surunsa. Olet onnekas, koska hän luottaa sinuun. Saat äidistäni sen mitä minä ja isä emme koskaan tule saamaan: hengellisyyden ja täydellisen läsnäolon. Olin pienempänä kateellinen Allahille, muistan sanelleen sen äidille, ja hän vain nauroi, kunnes alkoi pian rukoilla armoa puolestani. Et saa kilpailla Jumalan kanssa, hän opetti, se on syntiä ja varma tappio. Nykyään ymmärrän äitiä paremmin.

Äiti osaa puhua Jumalalle, ja Jumala osaa kuunnella, minä taas vain keskeyttäisin.

Ojennan äidille aamukahvin. Hän kiittää, laskee mukin rukouksematon viereen ja jatkaa Koraanin lukemista. Olisin halunnut istua äidin kanssa, juoda kahvin yhdessä, mutta jos kysyn äidiltä jotain, hän vastaa lyhyesti nostamatta katsettaan kirjasta. Ymmärrän lähteä kuppini kanssa pihalle, asetun palmujen alle istumaan.

Isä oli edellisenä päivänä kuullut huhuja kenraaliystävältään mahdollisesta hyökkäyksestä, johto varautuu, mies oli sanonut, mutta isä vakuutti sen olevan vain yli-innokkaan kenraalin toiveajattelua. Miksi hän olisi sodasta innostunut, kysyin ihmeisäni. Isän mukaan sodassa kenraali pääsisi todistamaan mahtavuutensa ja lojaaliutensa ylemmille tahoille. Minun on vaikea uskoa isän vakuutteluja, etenkin kun Yusufin luokkakaveri perheineen on jo paennut maasta.

Avaan mukana tuomani maantiedon kirjan ja alan lukea Habbaniyan järvestä. Järvi on noin 140 neliökilometrin suuruinen. En ole koskaan käynyt siellä, en ole myöskään koskaan nähnyt Tigriksen ja Eufratin leikkauspistettä, Al-Qurnaa, jossa joet yhdistyvät Shat Al Arabiksi. Isä on kuvaillut sitä muinaisten jokien kohtauspaijaksi, ne eivät törmää, isä kertoi, ne nuuskivat toisiaan kuin pienet koiranpennut, joista myöhemmin kasvaisi kaksipäinen lohikäärme. En ole myöskään käynyt pohjoisessa katsomassa Duhokin patoa, vaikka olen lukenut siitä ja osaan näyttää sen kartalta ulkomuistista. Minulla on niin paljon nähtävää, mutta mitä jos mikään toveistani ei toteudu, mitä jos kuolen näillä samoilla silmillä, joita ei ole kulutettu näkemään? Olemme sopineet luokan tyttöjen kanssa yhteisestä retkestä Habbaniyan järvelle, mutta se on vasta keväällä, opettajamme on jopa lupautunut varaamaan meille linja-auton, joka veisi meidät sinne ja toisi vielä kotiin takaisin. Sellainen kiitos opettajilta, hän lupaili.

Ja meiltä itseltämme onnistuneesta vuodesta tai pikemminkin siedetystä vuodesta.

InshaAllah, mutisen ennen kuin nostan kahvikupin huulileni. Käärin mekkoni polville, jotta jalkani saisivat aurinkoa. Luin vastikään D-vitamiinin tärkeydestä, meillä sitä on niin runsaasti, etten ollut edes ajatellut sen olevan mikään tärkeä juttu, ehkä se ei olekaan, mutta varmuus on epävarmuutta vakaampi, niin kuin profeetalla oli tapana sanoa. Luotan Allahiin, mutta sidon kuitenkin kamelini.

Poimin viereltäni ruskeakantisen kalenterin, jonka olen saanut lahjaksi isältä. Se on kaksi vuotta vanha, joudun korjaamaan päivämäärän jokaiselle sivulle. Käytän sitä päiväkirjana, kirjoitan ajatuksistani, peloista, toiveista, ukista ja siitä ikävän tunteesta, joka ei näytä loppuvan. Mikään ei tunnu yhtä pahalta kuin tieto siitä, että kaikki on ohi, mutta kuitenkin haikailee menneen perään ja haluaa kokea sen vielä edes hetken ajan. Huomaan leikkiväni ukilta saamillani korvakoruilla aina kun joku vain mainitseekin hänen nimensä, silloinkin kun muistamme menehtyneitä Fatihalla ruokailun jälkeen.

Toisinaan selaan päiväkirjan sivuja taaksepäin, eikä näitä lauseita kirjoittanut henkilö tunnu enää minulta, vaikka tunnistan-kin itseni ja tunteeni kirjoituksista, tiettyinä hetkinä toistan jopa sanatarkasti samat lauseet. Joskus olen jopa raaputtanut lyhyen runon rakkaudesta, vaikka en ole koskaan ollut rakastunut, en ainakaan romanttisesti, sillä tavalla että haluaisin mennä naimisiin. Intialaiset elokuvat ja egyptiläiset draamasarjat antavat rakkaudesta melko dramatisoidun kuvan. Näin ainakin luulen, koska äidin ja isän välinen rakkaus on paljon rauhallisempaa ja lempeää, ei mitenkään suurieleistä.

Joskus isä laittaa radion päälle ja tarttuu äitiä hellästi käsistä. Hän alkaa tanssittaa äitiä, joka alkuun vastusteleo ja nolostuu

eleestä, mutta hymykuopat äidin poskilla paljastavat hänen sisälleen läikkyvän ilon.

Kuvittelen mitä minun rakkauteni olisi ja miltä rakkaudenosoitukseni näyttäisi, olisiko se ujoa kenkiin tuijottamista vai hullujen tanssia? Ehkä se olisi sekoitus näistä. Ehkä se olisi kuin äidin rakkaus, isälle valmistettu aamupala ennen töihin lähtöä tai rukous toisen puolesta, rakkautta joka ei kuole tähän maailmaan vaan jatkuu ja yltää toisiin ulottuvuuksiin. Tai sitten se olisi isän rakkautta, miten hän ostaa äidille kirjoja ja vie hänet Najafiin vierailemaan profeetan tyttären puolison Imam Alin luona. Miten hän vie äidin maailman suurimmalle hautausmaalle Wadi-al-Salaamiin. Auringon pistävästä kuumuudesta huolimatta isä auttaa äitiä etsimään ukin hautapaikan tuhansien hautojen merestä, hän ojentaa äidille ruusuvesipullon, jonka äiti kaataa isänsä haudalle. Isä odottaa äitiä, pyyhki hänen kyyneleensä ja lukee Fatihan hänen kanssaan. Jumala armahtaa, hän lohduttaa ja silittää äidin päätä, niin että musta kaapu putoaa äidin olalle. Isä asettaa sen hellästi takaisin paikoilleen ja auttaa äidin autoon.

Sarafiyan sillan kupeessa on puisto, jonne taiteilijat ovat maallanneet värikkäitä muraaleja. Yusuf ja minä istumme aina saman puun alla, sen takana on muraali kyyhkystä oliivinoksa nokasnaan, maali on alkanut jo hilseillä sen pinnasta. Katseeni hakeutuu yhä uudelleen muraaliin, jossa bagdadilainen nainen katsoo suoraan minuun, hänellä on suuret mantelinmuotoiset ruskeat silmät, suuret punaiset huulet ja vieläkin suuremmat kultaiset korvakorut, joiden keskellä roikkuvat turkoosit kivet.

Monet rakastavaiset käyvät puistossa salaa perheiltään. Yritän aina arvailla, kuka on naimisissa, kuka ei. Joskus joku paris-kunta istuu niin lähellä toisiaan, ehkä salaa, ehkä luvan kanssa, että tytön reisi on hieman pojan jalan päällä. He kuiskuttelevat toisilleen, tytön huivi on valunut niskaan, heidän liikkeensä ovat

melkein huomaamattomia, aivan kuin he olisivat osa muraaleja, osa puistoa.

En tiedä osaisinko olla yhtä rohkea kuin puistossa kuhertelevat tytöt. Enkä tiedä käyttäisinkö edes sanaa habibi, kun se on niin arkipäiväinen ja rakkaudellisuus on kulunut sen kirjaimista, siksi sitä lausutaan ystävienkin kesken, minäkin käytän sitä joskus Yusufin kanssa, eikä hän kohota kulmiaan sille. Habibin taas hyväksyn ja mies saisi kutsua minua sillä sanalla, en ole saavuttanut samantyyppistä kylläisyyttä sen kanssa. Miestä lähestyisin lempeydellä, mietin ja pureskelen lyijykynän päätä. Ukki, äiti, isä, romanttiset elokuvat ja puiston rakastavaiset. Ehkä löydän oikean sanan kuvailemaan rakastani vasta sitten, kun rakastun. Sopiva lämpönimi lämpimälle.

Kello on hieman yli seitsemän, äiti ilmoittaa ovensuusta, eikö sinulla ole aamukoulua tällä viikolla?

Säpsähdän niin, että kahvia läikähtää mekolle.

Joo, sabahi.

Koulupäivän jälkeen autan äitiä valmistamaan ruokaa, syömme illalliseksi masqufia, avotulella grillattua kalaa, jonka pinnalle äiti on sivellyt tomaattisosetta ja mausteita.

Lisään kädenlämpöiseen veteen kuivahiivaa ja suolaa, sekoitan ja odotan hetken ennen kuin kaadan sekaan jauhot. Annan taikinan levätä ja vasta sen kohottua kaksinkertaiseksi hieron öljyä käsiini ja pyörötän taikinasta sopivan kokoisia taikinapalloja, niistä muotoilen isot kuunpyöreät leivät ja isken ne saviuuniin valmistumaan. Joidenkin leipien keskelle syntyy rapeita kohoamia, jotka narskuvat hampaiden välissä. Valmiit leivät vien sisälle, asettelen muovisofran lattialle ja kokoan leivät kahteen pinoon, yhden isän puolelle ja toisen äidin puolelle, jottei heidän tarvitse kurotella. Menen vielä keittiöön ja kuullotan rusinat, ripottelen ne lopuksi äidin valmistaman kalan rapealle pinnalle.